

Koetoiminta ja käytäntö

Liite 15.3.2004 61. vuosikerta Numero 1 Sivu 6

Uusvanha palsternakka on vuoden vihannes

Marja Aaltonen, MTT

Palsternakka on ikivanha viljelykasvi. Nykyään se tunnetaan lähinnä liemijuureksena, mutta aiemmin se oli keskeinen osa euraasialaista ruokakulttuuria. Palsternakka menestyy Suomessakin.

Palsternakkaa viljellään Suomessa ammattimaisesti noin sadan hehtaarin alalla. Sato käytetään teollisuudessa tai tuoreena. Osan tarvitsemastaan palsternakasta teollisuus tuo ulkoa.

Porkkana syrjäytti palsternakan

Palsternakan viljelyn syrjäytti Välimeren alueella pari sataa vuotta sitten perunan viljely. Myös porkkanasta tuli palsternakan kilpailija. Silti joissakin vanhoissa puutarhoissa ja pihapiireissä palsternakkaa kasvaa yhä villinä. Tämä muistuttaa laajemmasta viljelyhistoriasta.

Villipalsternakan juuret olivat ohuita. Ihminen kuitenkin suosi paksujuurisia ja täyteläisiä tyyppejä. Hyvänä ominaisuutena pidettiin myös sileää juuren pintaa.

Vaatii pitkän kasvuajan

Palsternakka kestää hyvin kylmää. "Nakka " käyttää syksyn viimeisetkin päivät juurimassansa kasvattamiseen. Lähisukulaisensa porkkanan tavoin palsternakka kuuluu sarjakukkaiskasveihin (Apiaceae), kuten monet muut vihannesmausteemme: tilli, kirveli, kumina, fenkoli, sellerit ja liperi.

Palsternakkaa viljellään teollisuuden sopimustuotannossa lähinnä maamme eteläosien rannikkoseuduilla. Siellä palsternakka voidaan kylvää mahdollisimman aikaisin keväällä. Palsternakka vaatii hyvin pitkän kasvuajan, jopa 130 - 140 vuorokautta. Kasvin kasvu kiihtyy vasta syyskesällä, jolloin kasvi alkaa kerätä voimakkaammin varastohiilihydraatteja juuriosaansa. Palsternakka nostetaankin Suomessa usein keskenkasvuisena ennen kuin sen kuori on ehtinyt vahvistua. Tällöin varastokestävyys ei ole paras mahdollinen.

Kylvö lämpimään maahan

Palsternakka itää keväällä hitaasti, jos maan kylvökerros on viileä. Niinpä viidessä asteessa taimettumiseen voi kulua lähes kaksi kuukautta. Kymmenasteisessa maassa palsternakka taimettu noin kuukaudessa. Palsternakka viihtyy hyvin viileässä ja kosteassa kesäsäässä eikä vaadi kasvunaikana lämpöä.

Palsternakan juurille on varattava riittävästi kasvutilaa, sillä parhaimmillaan ne saattavat kasvaa yli puolikiloisiksi. Palsternakka kylvetään matalaan. Siemenväli on noin 7,5 - 10 senttimetriä, kun rivivälinä on puoli metriä. Tätä tiheämpään palsternakka kylvetään tuoretuotantoa varten. Tällöin viljelyyn valitaan pienikokoisia hybridilajikkeita.

Pilleröinti helpottaa kylvöä

Palsternakan siemen menettää nopeasti itävyyttään. Siksi pitäisi käyttää vain edellisen vuoden siemenerää. Muuten huonoina vuosina vain joka toinen siemen itää ja kylvöksestä voi tulla hyvin aukkoinen.

Pilleröity siemen on kylvettävä huolellisesti, sillä suuri pillerimassa vaatii runsaasti kosteutta liuetakseen maassa ja itääkseen. Pilleröinti yleensä helpottaa kylvöä, mutta huonontaa itävyyttä ja taimettumista.

Palsternakka kasvaa tasaisimmin ja nopeimmin, kun käytetään esi-idätettyä siementä. Sitä on saatavana joistakin uusista lajikkeista. Tarjolle on viime vuosina tullut myös uusia palsternakan hybridilajikkeita, jotka ovat vaihtoehtoja kauan viljelyssä olleelle White Gem -lajikkeelle.

Hybridilajikkeissa valinnan varaa

Hybridilajikkeiden sato on tasalaatuista ja sileäkuorista. Todennäköisesti myös uudet hybridit vaativat pitkän kasvuajan, joten siinä mielessä ne eivät ole parempia kuin avopölytteiset lajikkeet.

Archer F1 -hybridi tuottaa runsaasti pitkäjuurista satoa. Kasvu on tasaista. Lajike muistuttaa vanhaa White Gemiä, joka on avopölytteinen standardilajike. Gladiator F1 oli aikoinaan maailman ensimmäinen palsternakkahybridi. Sen juuret ovat suurempia kuin White Gemin ja kestävät melko hyvin varastointia.

Javelin F1:n juuret ovat pitkiä ja hoikkia. Lajike vaatii pitkän kasvuajan menestyäkseen. Lisäksi hoikkajuurinen lajike pitää kylvää tiheämpään kuin paksujuuriset lajikkeet. Pienijuurisin palsternakkalajike on kartiomainen ja lyhyt Countess F1, josta on nyt saatavana siementä ensimmäistä kertaa.

Myös Panache F1 on satoisa hybridi, jolla on voimakkaan kartiomainen juuri. Naatti on vahva ja se kestää ränsistymättä pitkälle syksyyn. Panache on tällä hetkellä ehkä eniten viljelty lajike maassamme.

Lannoitus porkkanan tapaan

Palsternakka tarvitsee kevätlannoituksen lisäksi pintalannoituksen heinäkuun puolivälissä. Näin ravinteita riittää syksyyn asti koko pitkän kasvukauden. Pintalannoituksena annetaan yleensä kalkkisalpietaria tai Puutarhan NK-lannosta.

Palsternakan hehtaarisato voi olla jopa 20 tonnia. Vastaavalla tavalla lannoitettu porkkanakasvusto tuottaa satoa jopa kolminkertaisen määrän. Tämä johtuu siitä, että palsternakka on hyvin kevyttä ja hohkaista. Kuutio painaa vain noin 400 kiloa, kun pienikokoisen porkkanan kuutiopaino voi olla jopa 600 kiloa. Niinpä palsternakasta kertyy kiloja huomattavasti vähemmän kuin porkkanasta.

Lisätietoja: marja.aaltonen@mtt.fi
puh. (03) 534 2214

kuvat: Marja Aaltonen

Hyvän palsternakkalajikkeen juuri on sileä